УДК 338.48:338.2:339.13
JEL classification: L83, L88, R58, H77
https://doi.org/10.31891/dsim-2026-16(34)

ДЕРЖАВНЕ ТА РЕГІОНАЛЬНЕ РЕГУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ СПОЖИВЧОГО РИНКУ У СФЕРІ ГОСТИННОСТІ

ФІЛЬ Марія
кандидат технічних наук, доцент, доцент
Львівський національний університет імені Івана Франка
https://orcid.org/0000-0002-6114-4468
e-mail: merifil.ua@gmail.com
ГРИНЬОХ Наталія
кандидат історичних наук, доцент, доцент
Київський національний університет культури і мистецтв
https://orcid.org/0000-0002-0949-0072
e-mail: kriter@ukr.net

У статті обґрунтовано необхідність системного державного та регіонального регулювання розвитку споживчого ринку у сфері гостинності України з урахуванням трансформації попиту, воєнних ризиків, цифровізації, європейської інтеграції та посилення вимог до якості й безпеки послуг. Метою дослідження є розвиток теоретико-методичних положень і формування практичних засад багаторівневого регулювання готельних, ресторанних, туристичних та суміжних послуг. Методологічну основу становлять системний, інституційний, порівняльний та статистичний підходи, аналіз нормативно-правових актів, офіційних бюджетних даних і сучасних міжнародних рекомендацій. Установлено, що українська модель регулювання формується на перетині законодавства про туризм, захист прав споживачів, безпечність харчових продуктів, стандартизацію, місцеве самоврядування та оподаткування. Водночас регуляторне середовище залишається фрагментованим: функції розподілені між різними органами, а результативність політики істотно залежить від спроможності територіальних громад управляти туристичними потоками, інфраструктурою та якістю послуг. Аналіз надходжень туристичного збору засвідчив зростання його ролі як інструменту локального фінансування: у 2024 р. до місцевих бюджетів надійшло 273,1 млн грн, а у 2025 р. — 359,0 млн грн, що на 31,5 % більше. Науковою новизною є запропонована модель багаторівневого регулювання, у якій державний рівень забезпечує єдині правила, стандарти й нагляд, регіональний — координацію, програмування та інвестиційне середовище, а місцевий — управління дестинацією, інфраструктурою та сервісними екосистемами. Запропоновано систему індикаторів результативності, що поєднує економічні, соціальні, споживчі, інфраструктурні, цифрові та екологічні показники.

Практична значущість результатів полягає у можливості їх використання органами державної влади, регіональними та місцевими органами управління, суб'єктами HoReCa і туристичними організаціями під час розроблення програм розвитку, регуляторних рішень та інвестиційних проєктів.

Ключові слова: державне регулювання; регіональне регулювання; споживчий ринок; сфера гостинності; HoReCa; туризм; туристичний збір; якість послуг; дестинація; сталий розвиток.

STATE AND REGIONAL REGULATION OF CONSUMER MARKET DEVELOPMENT IN THE HOSPITALITY INDUSTRY

FIL Mariia
Ivan Franko National University of Lviv
HRYNOKH Nataliia
Kyiv National University of Culture and Arts

The article substantiates the need for systematic state and regional regulation of Ukraine's hospitality consumer market, taking into account changing demand, wartime risks, digitalisation, European integration and rising requirements for service quality and safety. The purpose of the study is to develop theoretical and methodological provisions and practical principles of multi-level regulation of hotel, restaurant, tourism and related services. The methodology combines systemic, institutional, comparative and statistical approaches, analysis of legislation, official budget data and contemporary international policy recommendations. The study establishes that the Ukrainian regulatory model is formed at the intersection of tourism legislation, consumer protection, food safety, standardisation, local government and taxation. At the same time, the regulatory environment remains fragmented: responsibilities are distributed among several institutions, while policy effectiveness depends substantially on the capacity of territorial communities to manage visitor flows, infrastructure and service quality. Analysis of tourism tax revenues demonstrates its growing role as a local financing instrument: local budgets received UAH 273.1 million in 2024 and UAH 359.0 million in 2025, an increase of 31.5%. The scientific novelty consists in a proposed multi-level regulatory model in which the national level provides common rules, standards and supervision; the regional level provides coordination, programming and an investment environment; and the local level manages destinations, infrastructure and service ecosystems. A performance indicator system is proposed combining economic, social, consumer, infrastructure, digital and environmental measures.

The practical value lies in the possibility of applying the results by public authorities, regional and local governments, HoReCa enterprises and tourism organisations when preparing development programmes, regulatory decisions and investment projects.

Keywords: state regulation; regional regulation; consumer market; hospitality sector; HoReCa; tourism; tourism tax; service quality; destination; sustainable development.

Стаття надійшла до редакції / Received 09.07.2026
Прийнята до друку / Accepted 14.08.2026
Опубліковано / Published 26.11.2026

This is an Open Access article distributed under the terms of the Creative Commons CC-BY 4.0

© ФІЛЬ Марія, ГРИНЬОХ Наталія

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Сфера гостинності є комплексною частиною споживчого ринку, що охоплює послуги тимчасового розміщення, ресторанного обслуговування, дозвілля, туризму та суміжні сервіси. Її розвиток впливає на зайнятість, доходи підприємств, мобільність населення, використання локальних ресурсів та якість життя в дестинаціях. На відміну від ринків стандартизованих товарів, послуги гостинності мають високу залежність від території, інфраструктури, безпеки та довіри споживача, тому регулювання має охоплювати не лише підприємства, а й сервісну екосистему [1; 3].

Для України актуальність проблеми посилюється воєнними ризиками, нерівномірністю просторового відновлення, зміною туристичних потоків, дефіцитом кадрів, потребою модернізації інфраструктури та наближенням регуляторних практик до європейських. OECD у 2026 р. наголошує на координації національного й місцевого рівнів, розвитку destination management, використанні даних і цифрових інструментів, підтримці МСП та стійкості до криз [3].

Сфера гостинності є важливою складовою споживчого ринку та охоплює широкий спектр послуг, пов'язаних із тимчасовим розміщенням, ресторанним обслуговуванням, туризмом, дозвіллям та іншими видами обслуговування населення. Особливістю цього сектору є тісний взаємозв'язок якості й доступності послуг із територіальними умовами їх надання, станом транспортної та соціальної інфраструктури, рівнем безпеки, платоспроможним попитом, кадровим забезпеченням та інституційним середовищем. У зв'язку з цим розвиток споживчого ринку у сфері гостинності потребує не лише регулювання діяльності окремих суб'єктів господарювання, а й узгодженого впливу державних, регіональних і місцевих органів управління.

Для України актуальність зазначеної проблеми посилюється суттєвими змінами соціально-економічних умов функціонування сфери гостинності. Воєнні ризики, зміна структури та напрямів переміщення населення, нерівномірність відновлення територій, пошкодження інфраструктури, дефіцит трудових ресурсів, трансформація споживчого попиту та необхідність забезпечення безпечних умов отримання послуг формують нові вимоги до державного та регіонального регулювання. Одночасно розвиток цифрових технологій, поширення електронних послуг, зміна моделей споживчої поведінки та європейська інтеграція України зумовлюють необхідність удосконалення нормативних, організаційних та економічних механізмів функціонування споживчого ринку у сфері гостинності.

Проблема ускладнюється тим, що регулювання різних складових сфери гостинності здійснюється на основі сукупності нормативно-правових актів, які охоплюють туризм, захист прав споживачів, безпечність харчових продуктів, стандартизацію, місцеве самоврядування, оподаткування та інші напрями. Такий характер регулювання зумовлює розподіл повноважень між різними органами державної влади та місцевого самоврядування. Відповідно, виникає практична потреба в забезпеченні узгодженості регуляторних заходів, чіткому розмежуванні повноважень між рівнями управління та підвищенні результативності державної і регіональної політики у сфері гостинності.

Особливого значення набуває територіальний аспект регулювання. Розвиток готельного, ресторанного та туристичного обслуговування безпосередньо пов'язаний із використанням місцевих ресурсів, станом інфраструктури, організацією благоустрою, транспортною доступністю, інформаційним забезпеченням та фінансовими можливостями територіальних громад. Зростання надходжень туристичного збору до місцевих бюджетів, зокрема до 273,1 млн грн у 2024 р. та 359,0 млн грн у 2025 р., підтверджує економічне значення сфери гостинності для територій, водночас цей показник не може розглядатися як безпосередній еквівалент обсягу туристичних потоків.

У науковому аспекті проблема полягає в необхідності подальшого розвитку теоретичних і методичних засад багаторівневого регулювання споживчого ринку у сфері гостинності з урахуванням взаємодії державного, регіонального та місцевого рівнів управління. Важливим завданням є поєднання економічних інтересів суб'єктів господарювання з необхідністю забезпечення прав споживачів, якості та безпеки послуг, розвитку інфраструктури, ефективного використання місцевих ресурсів і забезпечення стійкості територій.

У практичному аспекті актуальним є формування таких механізмів регулювання, які дозволятимуть органам державної влади, регіональним органам управління та територіальним громадам координувати розвиток сфери гостинності, визначати пріоритети територіальних програм, використовувати сучасні інформаційні дані для прийняття управлінських рішень та оцінювати результативність регуляторних заходів. Саме тому дослідження державного та регіонального регулювання розвитку споживчого ринку у сфері

гостинності має як наукове, так і безпосереднє практичне значення для формування ефективної системи управління розвитком цієї сфери в Україні.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Питання державного регулювання туризму досліджували О. Давидова, М. Мальська, В. Худо, В. Гоблик та інші українські науковці. О. Давидова обґрунтовувала європейську модель державного регулювання, засновану на координації державного і приватного секторів [5; 6]. Сучасні праці О. Давидової зосереджені також на стратегічних орієнтирах розвитку готельної індустрії та організаційно-економічних аспектах діяльності HoReCa [7; 8]. М. Мальська та В. Худо розглядають туризм як комплексну територіально-економічну систему [9]. В. Гоблик і Т. Щербан аналізують європейський досвід регулювання сільського туризму [10].

Невирішеним залишається питання інтеграції регулювання прав споживачів, якості та безпеки послуг, підприємницького середовища і територіального розвитку. Саме цій інтеграції присвячено подальший аналіз.

Методологічну основу становлять системний та інституційний підходи, порівняльний аналіз міжнародних практик, статистичний аналіз офіційних даних та структурно-логічне моделювання. Інформаційну базу утворюють чинні нормативно-правові акти України, дані Державної податкової служби, матеріали ДАРТ, праці українських учених та OECD Tourism Trends and Policies 2026 [1–21].

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Метою статті є обґрунтування теоретичних і практичних засад державного та регіонального регулювання розвитку споживчого ринку у сфері гостинності України та розроблення багаторівневої моделі його регулювання з урахуванням сучасних соціально-економічних умов, територіальних особливостей, вимог до якості й безпеки послуг, цифровізації та європейських орієнтирів розвитку.

Для досягнення поставленої мети визначено такі *завдання:*

- ✓ проаналізувати нормативно-правові та організаційні засади державного регулювання споживчого ринку у сфері гостинності України;
- ✓ визначити особливості розподілу регуляторних повноважень між державним, регіональним та місцевим рівнями управління;
- ✓ обґрунтувати необхідність узгодження регулювання прав споживачів, якості та безпеки послуг, підприємницької діяльності та територіального розвитку;
- ✓ проаналізувати роль туристичного збору як одного з інструментів економічного та територіального регулювання розвитку сфери гостинності;
- ✓ узагальнити сучасні міжнародні підходи до державного та територіального регулювання розвитку туризму і сфери гостинності та визначити можливості їх адаптації до українських умов;
- ✓ розробити багаторівневу модель регулювання розвитку споживчого ринку у сфері гостинності, визначивши основні функції державного, регіонального та місцевого рівнів;
- ✓ визначити основні напрями удосконалення державного та регіонального регулювання сфери гостинності в Україні;
- ✓ сформувати систему показників для оцінювання результативності регуляторних заходів за економічними, споживчими, інфраструктурними, соціальними, цифровими та екологічними напрямами.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Базовим спеціальним актом є Закон України «Про туризм», чинна редакція якого датована 15.11.2024 [1]. Він визначає засади державної політики у сфері туризму та правовий статус учасників туристичних відносин. Для сфери гостинності одночасно мають значення законодавство про захист прав споживачів, безпечність харчових продуктів, стандартизацію, рекламу, місцеве самоврядування та податкове регулювання [11–16].

Важливо розмежовувати чинне і майбутнє законодавство про захист прав споживачів. Закон № 3153-IX від 10.06.2023 станом на 20.09.2026 має статус такого, що набирає чинності; він передбачає набрання чинності через один рік після опублікування, але не раніше припинення або скасування воєнного стану [11]. Тому в поточному аналізі слід посилатися на чинний Закон № 1023-XII, одночасно враховуючи майбутню модель, визначену Законом № 3153-IX [11; 12].

Ресторанний сегмент підпорядковується також вимогам Закону № 771/97-ВР про безпечність та якість харчових продуктів, чинна редакція якого оновлювалася у 2026 р. [13]. Закон «Про стандартизацію» формує організаційні засади стандартизації та створює основу для застосування національних і гармонізованих стандартів [14].

У сучасних умовах регулювання розвитку споживчого ринку у сфері гостинності має комплексний характер і охоплює взаємопов’язані правові, безпекові, економічні, територіальні та цифрові складові. Їх реалізація потребує чіткого розмежування функцій між державним, регіональним і місцевим рівнями управління, а також взаємодії органів влади із суб’єктами господарювання. Основні блоки державного та регіонального регулювання, їх зміст, рівень реалізації та очікувані результати систематизовано в табл. 1.

Таблиця 1.

Основні блоки державного та регіонального регулювання сфери гостинності

Блок	Зміст	Рівень	Результат
Правовий	правила діяльності, права споживачів, відповідальність	державний	єдині правила
Безпека і якість	харчова безпечність, гігієна, стандарти	державний + бізнес	зниження ризиків
Економічний	податки, туристичний збір, стимули	державний + місцевий	ресурси розвитку
Територіальний	інфраструктура, планування, доступність	регіон + громада	збалансоване зростання
Destination management	потоки, інформація, брендинг, партнерства	регіон + громада	керованість
Цифровий	дані, е-сервіси, AI	усі рівні	доказовість рішень

Як видно з табл. 1, система регулювання розвитку сфери гостинності охоплює п'ять взаємопов'язаних блоків. Правовий блок формує єдині правила діяльності суб'єктів ринку, визначає права споживачів та відповідальність учасників господарських відносин. Безпековий і якісний блок спрямований на забезпечення безпечності харчових продуктів, дотримання гігієнічних вимог і стандартів, що безпосередньо впливає на зниження ризиків для споживачів.

Економічний блок поєднує державні та місцеві інструменти оподаткування, туристичного збору й економічного стимулювання та забезпечує формування ресурсів для розвитку територій. Територіальний блок пов'язаний із розвитком інфраструктури, просторовим плануванням і доступністю послуг та передбачає активну участь регіонів і територіальних громад. Цифровий блок має наскрізний характер, оскільки використання даних та електронних сервісів на всіх рівнях управління створює інформаційну основу для прийняття більш обґрунтованих управлінських рішень.

Отже, наведена структура демонструє, що результативність регулювання сфери гостинності визначається не окремим інструментом, а узгодженістю дій різних рівнів управління та взаємодією держави, територіальних громад і суб'єктів господарювання. Такий підхід створює основу для формування запропонованої в дослідженні багаторівневої моделі регулювання.

Багаторівнева модель регулювання. Національний рівень має забезпечувати нормативну єдність, базові стандарти, захист споживачів, безпечність, статистичне спостереження та загальні умови підприємництва. Регіональний рівень має перетворювати національні пріоритети на територіальні програми з урахуванням ресурсів та інфраструктури. Місцевий рівень є найближчим до споживача і бізнесу, тому повинен відігравати ключову роль у destination management, благоустрої, навігації, локальній інфраструктурі та партнерствах. Багаторівневе регулювання розвитку споживчого ринку у сфері гостинності передбачає взаємодію державного, регіонального та місцевого рівнів управління. Кожен із них виконує визначені функції, спрямовані на формування належних умов функціонування готельного, ресторанного, туристичного та дозвіллєвого секторів. Взаємодія зазначених рівнів управління формує комплексний механізм регулювання та визначає основні результати розвитку сфери гостинності, що представлено на рис. 2.

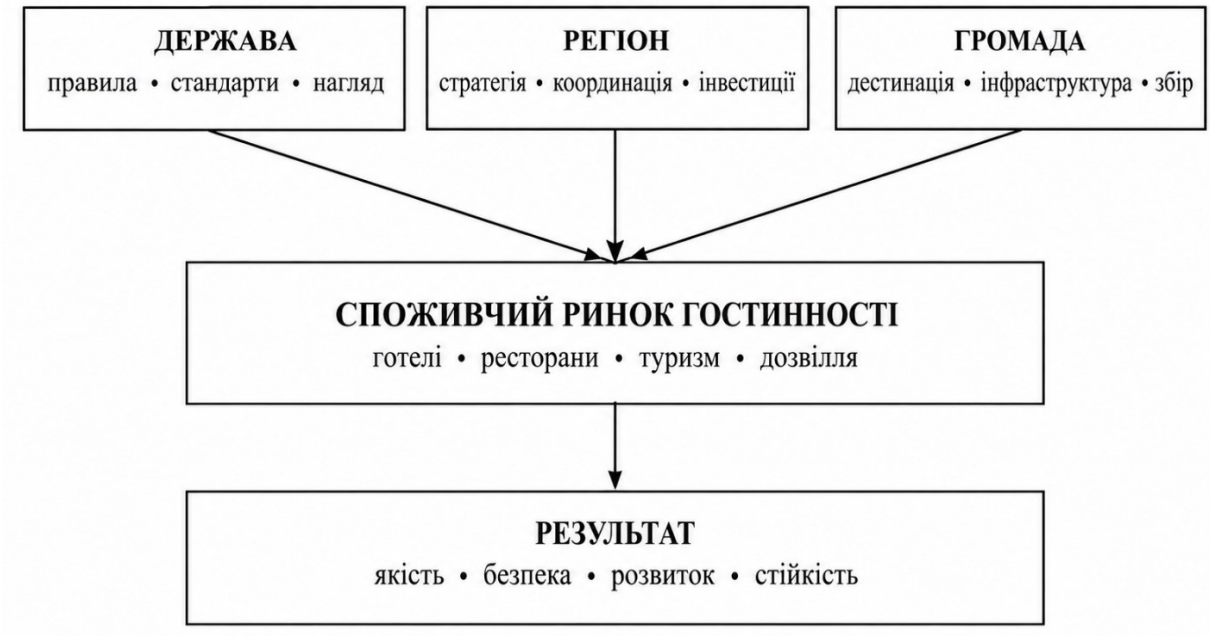

Рис. 1. Запропонована модель багаторівневого регулювання споживчого ринку гостинності
Джерело: розроблено авторами згідно [1-5, 11]

Як видно з рис. 2, державний рівень забезпечує формування єдиних правил, стандартів та здійснення нагляду за дотриманням установлених вимог. Регіональний рівень зосереджений на стратегічному плануванні, координації дій та створенні умов для залучення інвестицій. На рівні територіальних громад основна увага приділяється розвитку туристичних територій, інфраструктури та формуванню місцевих надходжень.

Узгоджена діяльність усіх трьох рівнів безпосередньо впливає на функціонування споживчого ринку гостинності, що охоплює готелі, ресторани, туризм і дозвілля. Результатом такої взаємодії мають бути підвищення якості та безпеки послуг, забезпечення розвитку сфери гостинності та формування умов для її стійкого функціонування.

Такий розподіл відповідає сучасним міжнародним рекомендаціям OECD: національні рамки мають поєднуватися з посиленням ролі регіональних і місцевих акторів, горизонтальною координацією та залученням приватного сектору [3].

Туристичний збір як інструмент місцевого регулювання. Туристичний збір є прикладом поєднання податкового та територіального регулювання. Ставки встановлюються відповідними місцевими радами в межах Податкового кодексу, а суб'єкти розміщення виконують функції податкових агентів [16].

За даними ДПС, у 2024 р. місцеві бюджети отримали 273,1 млн грн туристичного збору, що на 23% більше, ніж у 2023 р. [17]. За підсумками 2025 р. надходження становили 359,0 млн грн, тобто на 31,5% більше порівняно з 2024 р. [18]. Показник не є прямим виміром туристичного потоку, оскільки залежить від ставок, структури відвідувачів, тривалості проживання, цін і формалізації діяльності.

Для оцінювання економічного значення сфери гостинності доцільно проаналізувати динаміку надходжень туристичного збору до місцевих бюджетів України. Відповідні показники за 2023-2025 рр. наведено на рис. 3.

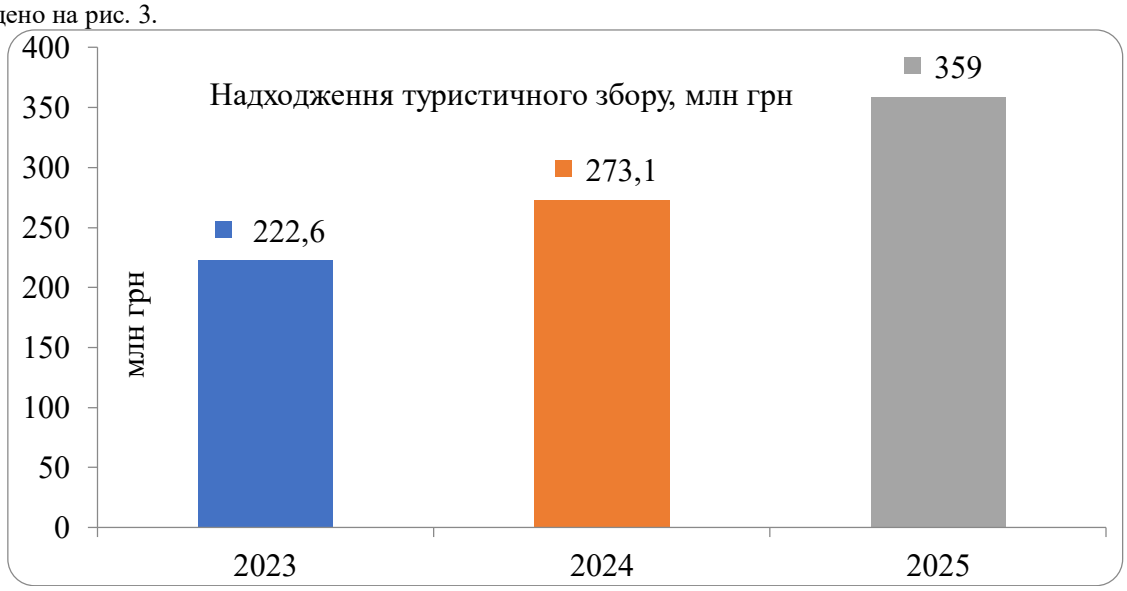

Рис. 2. Динаміка надходжень туристичного збору до місцевих бюджетів України, 2023–2025 рр.
Джерело: розроблено авторами згідно [4-9, 15]

Як видно з рис. 3, у 2023-2025 рр. спостерігається стійка тенденція до зростання надходжень туристичного збору до місцевих бюджетів України: з 222,6 млн грн у 2023 р. до 359,0 млн грн у 2025 р. Загальний приріст за цей період становив 61,3 %. Така динаміка свідчить про зростання фіскального значення туристичного збору та його ролі у формуванні фінансових ресурсів територій. Водночас цей показник не є прямим еквівалентом обсягу туристичних потоків.

У 2025 р. найбільші надходження туристичного збору зафіксовано у м. Києві - 70,6 млн грн, Львівській області - 63,1 млн грн, Івано-Франківській області - 46,2 млн грн та Закарпатській області - 31,9 млн грн [18]. Це свідчить про просторову нерівномірність розподілу економічних ефектів від розвитку сфери гостинності та різний рівень її впливу на фінансові ресурси територій.

Для оцінювання динаміки надходжень туристичного збору та його значення для фінансового забезпечення територій доцільно розглянути основні показники за 2023-2025 рр., наведені в табл. 2.

Таблиця 2.

Динаміка туристичного збору в Україні

Показник	2023	2024	2025	2025/2024
Надходження, млн грн	222,6	273,1	359,0	+31,5 %
Абсолютна зміна, млн грн	—	+50,5	+85,9	+85,9
Платники, осіб	—	6 836	—	—

Джерело: розроблено авторами згідно [4-7, 10-14]

Як показано в табл. 2, у 2025 р. надходження туристичного збору становили 359,0 млн грн, що на 85,9 млн грн, або 31,5 %, більше, ніж у 2024 р. Отже, наведені дані свідчать про зростання ролі туристичного збору у формуванні фінансових ресурсів місцевих бюджетів.

Міжнародні орієнтири. OECD Tourism Trends and Policies 2026 визначає сучасними пріоритетами координацію національного і місцевого рівнів, перехід до моделей, орієнтованих на цінність і стійкість, розвиток даних, цифровізації та AI, поліпшення регуляторного середовища, диверсифікацію туризму, доступність та адаптацію до екстремальних погодних явищ [3].

Показовим є досвід Хорватії, де Tourism Act 2024 запровадив формалізоване планування управління дестинаціями на місцевому та регіональному рівнях і показники сталості [3]. Для України цей досвід може бути використаний як орієнтир, але має адаптуватися до власної системи місцевого самоврядування, безпекових умов і ресурсної спроможності територій.

Напрями удосконалення регулювання. По-перше, доцільно систематизувати регуляторні вимоги до суб'єктів гостинності в єдину цифрову карту обов'язків: реєстрація, безпечність, права споживачів, інформаційні вимоги, податкові платежі та контроль. По-друге, необхідно інституціоналізувати destination management на регіональному й місцевому рівнях із чіткими повноваженнями, джерелами фінансування та участю бізнесу.

По-третє, туристичний збір доцільно розглядати не лише як фіскальний платіж, а як джерело фінансування розвитку дестинації. Доцільно забезпечувати прозорий зв'язок між надходженнями і видатками на навігацію, благоустрій, цифрову інфраструктуру, доступність та промоцію. По-четверте, варто впроваджувати dashboards із даними про попит, завантаження, скарги, зайнятість, інфраструктурне навантаження та екологічні ефекти.

По-п'яте, політика підтримки має враховувати мікро- та малі підприємства HoReCa: консультації, навчання, цифрові сервіси, доступ до фінансування та підтримку локальних ланцюгів постачання. По-шосте, безпекові та кліматичні ризики повинні бути інтегровані до стратегій розвитку гостинності.

Для комплексного оцінювання результативності державного та регіонального регулювання сфери гостинності доцільно застосовувати систему взаємопов'язаних індикаторів, які характеризують економічні, споживчі, якісні, інфраструктурні, цифрові, соціальні та екологічні результати. Відповідну систему індикаторів наведено в табл. 3.

Таблиця 3.

Запропоновані індикатори результативності регулювання

Група	Індикатори
Економічні	туристичний збір; активні підприємства; зайнятість; інвестиції
Споживчі	задоволеність; кількість скарг; час реагування
Якість і безпека	результати контролю; порушення; харчові інциденти
Інфраструктурні	транспортна доступність; навігація; цифрова доступність
Цифрові	частка е-послуг; інтегрованість даних; цифровий зворотний зв'язок
Соціальні	локальні постачальники; зайнятість мешканців; доступність
Екологічні	відходи; енергоємність; водоспоживання; адаптаційні заходи

Джерело: розроблено авторами згідно [1-5, 11]

Як показано в табл. 3, оцінювання результативності регулювання має охоплювати не лише економічні показники, а й якість та безпеку послуг, задоволеність споживачів, стан інфраструктури, рівень цифровізації, соціальні ефекти та екологічні аспекти. Такий підхід дає змогу комплексно оцінювати результати регуляторної політики та визначати напрями її подальшого вдосконалення.

ВИСНОВКИ З ДАНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

Державне та регіональне регулювання споживчого ринку гостинності має бути багаторівневим і міжгалузевим. Українське законодавство вже охоплює туризм, захист споживачів, харчову безпечність, стандартизацію, рекламу, місцеве самоврядування та оподаткування, однак ефективність залежить від координації цих інструментів [1; 11–16].

Запропонована модель передбачає: держава — єдині правила, стандарти й нагляд; регіон — координацію, програмування та інвестиційне середовище; громада — управління дестинацією та локальною інфраструктурою. Динаміка туристичного збору — 273,1 млн грн у 2024 р. і 359,0 млн грн у 2025 р. — підтверджує зростання його значення для місцевих бюджетів, але не дає підстав ототожнювати цей показник із туристичним потоком [17; 18].

Подальші дослідження доцільно спрямувати на методику оцінювання регуляторної спроможності регіонів і громад, а також на оцінку ефективності використання туристичного збору для сталого розвитку дестинацій.

Література

1. Про туризм : Закон України від 15.09.1995 № 324/95-ВР. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/324/95-вр

2. Давидова О. Ю. Державне регулювання розвитку туристичної діяльності в Україні : дис. ... канд. екон. наук : 08.00.03. Київ, 2013. 219 с.

3. OECD. OECD Tourism Trends and Policies 2026. Paris : OECD Publishing, 2026. 328 p. DOI: https://doi.org/10.1787/3fd3cd75-en.

4. OECD. OECD Tourism Trends and Policies 2024. Paris : OECD Publishing, 2024. 353 p. DOI: https://doi.org/10.1787/80885d8b-en

5. Давидова О. Європейська модель державного регулювання розвитку туристичної діяльності. 2013.

6. Давидова О. Напрями вдосконалення державного регулювання туристичної діяльності в Україні. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Економіка. 2014. № 8(161). С. 66–70.

7. Давидова О. Ю. Стратегічні орієнтири розвитку готельної індустрії в Україні. Бізнес Інформ. 2025. № 2. С. 255–261.

8. Давидова О. Ю. Організаційно-економічні аспекти діяльності закладів готельно-ресторанного господарства України. Економічна парадигма. 2026. № 5(109). С. 96–105. DOI: https://doi.org/10.25313/3083-7782-2026-5-11

9. Мальська М. П., Худо В. В. Туристичний бізнес: теорія та практика. Київ : Центр учбової літератури, 2007. 424 с.

10. Гоблик В. В., Щербан Т. Д. Регулювання діяльності у сфері сільського зеленого туризму: досвід Європи. Економіка і суспільство. 2016. Вип. 3. С. 430–435.

11. Про захист прав споживачів : Закон України від 10.06.2023 № 3153-IX. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/3153-20

12. Про захист прав споживачів : Закон України від 12.05.1991 № 1023-XII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/1023-12

13. Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів : Закон України від 23.12.1997 № 771/97-ВР. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/771/97-вр

14. Про стандартизацію : Закон України від 05.06.2014 № 1315-VII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/1315-18

15. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від 21.05.1997 № 280/97-ВР. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/280/97-вр

16. Податковий кодекс України : Закон України від 02.12.2010 № 2755-VI. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/2755-17

17. Державна податкова служба України. Туристичний збір: торік місцеві бюджети отримали надходжень на 23 % більше, ніж у 2023 році. 25.02.2025. URL: https://tax.gov.ua/media-tsentr/novini/873272.html

18. Державна податкова служба України. 359 млн грн туристичного збору надійшло до бюджетів громад у 2025 році. 22.01.2026. URL: https://www.tax.gov.ua/media-tsentr/novini/974725.html

19. Державне агентство розвитку туризму України. До бюджету громад у 2024 році надійшло майже 273 млн грн туристичного збору. 2025. URL: https://www.tourism.gov.ua/blog/do-byudzhetu-gromad-u-2024-roci-nadiyshlo-mayzhe-273-mln-grn-turistichnogo-zboru

20. Про рекламу : Закон України від 03.07.1996 № 270/96-ВР. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/270/96-вр

21. Про систему громадського здоров'я : Закон України від 06.09.2022 № 2573-IX. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/2573-20

References

1. Pro turyzm [On Tourism]. Zakon Ukrainy vid 15.09.1995 No. 324/95-VR. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/324/95-vr

2. Davydova O. Yu. Derzhavne rehuliuvannia rozvytku turystychnoi diialnosti v Ukraini [State Regulation of Tourism Development in Ukraine]. PhD thesis. Kyiv, 2013. 219 p.

3. OECD. OECD Tourism Trends and Policies 2026. Paris: OECD Publishing, 2026. 328 p. DOI: https://doi.org/10.1787/3fd3cd75-en.

4. OECD. OECD Tourism Trends and Policies 2024. Paris: OECD Publishing, 2024. 353 p. DOI: https://doi.org/10.1787/80885d8b-en

5. Davydova O. Yevropeiska model derzhavnoho rehuliuvannia rozvytku turystychnoi diialnosti [European Model of State Regulation of Tourism Development]. 2013.

6. Davydova O. Napriamy vdoskonalennia derzhavnoho rehuliuvannia turystychnoi diialnosti v Ukraini [Directions for Improving State Regulation of Tourism Activity in Ukraine]. 2014. P. 66–70.

7. Davydova O. Yu. Stratehichni oriientyry rozvytku hotelnoi industrii v Ukraini [Strategic Guidelines for Hotel Industry Development in Ukraine]. Biznes Inform. 2025. No. 2. P. 255–261.

8. Davydova O. Yu. Orhanizatsiino-ekonomichni aspekty diialnosti zakladiv hotelno-restorannoho hospodarstva Ukrainy [Organisational and Economic Aspects of Hotel and Restaurant Enterprises in Ukraine]. 2026. No. 5(109). P. 96–105.

9. Malska M. P., Khudo V. V. Turystychnyi biznes: teoriia ta praktyka [Tourism Business: Theory and Practice]. Kyiv, 2007. 424 p.

10. Hoblyk V. V., Shcherban T. D. Rehuliuvannia diialnosti u sferi silskoho zelenoho turyzmu: dosvid Yevropy [Regulation of Rural Green Tourism: European Experience]. 2016. No. 3. P. 430–435.

11. Pro zakhyst prav spozhyvachiv [On Consumer Protection]. Zakon Ukrainy vid 10.06.2023 No. 3153-IX. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/3153-20 (accessed: 20.09.2026).

12. Pro zakhyst prav spozhyvachiv [On Consumer Protection]. Zakon Ukrainy vid 12.05.1991 No. 1023-XII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/1023-12 (accessed: 20.09.2026).
13. Pro osnovni pryntsypy ta vymohy do bezpechnosti ta yakosti kharchovykh produktiv [On Food Safety and Quality]. 1997. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/771/97-vr
14. Pro standartyzatsiiu [On Standardisation]. 2014. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/1315-18
15. Pro mistseve samovriaduvannia v Ukraini [On Local Self-Government in Ukraine]. 1997. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/280/97-vr
16. Podatkovyi kodeks Ukrainy [Tax Code of Ukraine]. 2010. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/2755-17
17. State Tax Service of Ukraine. Tourism tax revenues increased by 23% in 2024. 25.02.2025. URL: https://tax.gov.ua/media-tsentr/novini/873272.html
18. State Tax Service of Ukraine. UAH 359 million of tourism tax received by community budgets in 2025. 22.01.2026. URL: https://www.tax.gov.ua/media-tsentr/novini/974725.html
19. State Agency for Tourism Development of Ukraine. Nearly UAH 273 million of tourism tax received by community budgets in 2024. 2025. URL: https://www.tourism.gov.ua/blog/do-byudzhetu-gromad-u-2024-roci-nadiyshlo-mayzhe-273-mln-grn-turistichnogo-zboru
20. Pro reklamu [On Advertising]. 1996. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/270/96-vr
21. Pro systemu hromadskoho zdorovia [On the Public Health System]. 2022. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/2573-20